

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Ert tjänsteställe, handläggare
Klimat- och näringslivsdepartementet

Ert datum
2024-02-01

Er beteckning
LI2023/03401

Vårt tjänsteställe, handläggare
FST JUR, Helena Severin,
helena.severin@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Remissyttrande avseende delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland (SOU 2023:46)

Försvarsmakten har tagit del av betänkandet. Försvarsmakten har inget att erinra mot de föreslagna författningsändringarna, men lämnar följande kommentarer.

Försvarsmaktens saknar en konsekvensanalys som beaktar Försvarsmaktens möjlighet att bedriva verksamhet inom de områden där det, i enlighet med förslaget till författningsändring i 31 § rennäringslagen (1971:437), har fastställts eller kommer fastställas att en sameby har bättre rätt än staten till upplåtelse av rättigheter som ingår i renskötselrätten. Även om de författningsändringar som utredningen föreslår i aktuellt delbetänkande inte innebär några genomgripande förändringar av rätten till upplåtelse av jakt- och fiskerättigheter så behöver dessa frågor analyseras.

I områden där en sameby har rätt att upplåta jakt- och fiskerättigheter behöver det säkerställas att Försvarsmakten även i fortsättningen har rättsliga verktyg för att bedriva verksamhet i tillräcklig omfattning. Försvarsmakten påtalar i detta sammanhang det hastigt försämrade omvärldsläget, den snabba och betydande tillväxt som Försvarsmakten genomgår, det fördjupade försvarssamarbetet med USA samt förhållandet som ny Nato-allierad. Dessa faktorer innebär ökade behov av transitering, basering, övningar och operationer på statlig mark. Detta kan innebära såväl ökad aktivitet inom områden där Försvarsmakten redan bedriver verksamhet som att ytterligare områden behöver disponeras av Försvarsmakten och allierade.

(HSE)

Frågor att beakta i det kommande utredningsarbetet

Försvarsmakten framhåller att den verksamhet som myndigheten bedriver oundvikligen innebär inskränkningar och olägenheter för renskötselrätten och de rättigheter som ingår däri. Dessa frågor behöver belysas inom ramen för det kommande utredningsarbetet, särskilt i arbetet med att analysera under vilka förutsättningar en åtgärd som medför en olägenhet för renskötelsen är tillåten, när en sådan åtgärd kan innebära en skadeståndsskyldighet för en fastighetsägare eller annan nyttjanderättshavare samt vid analysen av frågor avseende försäljning och upplåtelser av mark under statens omedelbara disposition.

När det gäller frågan om jakt- och fiskerättigheter behöver kommittén i det kommande utredningsarbetet beakta att dessa rättigheter kan behöva begränsas under vissa perioder och inom vissa områden där Försvarsmakten bedriver verksamhet. Som framgår av utredningen sker detta genom beslut om tillfälliga skyddsobjekt eller genom att hävda tillträdesförbud avseende permanenta skyddsobjekt (skjut- och övningsfält), s.k. avlysning. Dessa tillträdesförbud gäller gentemot obehöriga, dvs. såväl samebyar som nyttjanderättshavare vilka samebyar upplåtit rättigheter till. Försvarsmakten försöker i görligaste mån ta hänsyn till jaktsäsongen vid planering av övningsverksamheter och därtill kopplade avlysningar. Med hänsyn till de krav som ställs på Försvarsmakten att öka sin verksamhet, är det dock inte givet att samma hänsyn kommer att kunna tas i framtiden.

Enligt nuvarande ordning upplåter Fortifikationsverket, främst genom ettåriga avtal med etablerade lokala jakt- och fiskelag, rättigheter på myndighetens mark nedanför odlingsgränsen. På myndighetens mark ovanför odlingsgränsen är det i stället länsstyrelsen som sköter upplåtelseerna. Att jakten och fisket kan begränsas genom tillträdesförbud framgår upplysningsvis i upplåtelseavtalen och nyttjanderättshavarna förbinder sig att godta inskränkningarna utan ersättningskrav. Mot ovan bakgrund bör kommittén i det framtida arbetet utreda Försvarsmaktens legala förutsättningar att hävda tillträdesförbud vid skyddsobjekt och om en eventuell ensamrätt för samebyar att upplåta jakt och fiske på statlig mark föranleder behov av någon förändring eller förstärkning av Försvarsmaktens förutsättningar att bedriva verksamhet.

I samtliga frågor gällande inskränkningar i renskötselrätten på grund av Försvarsmaktens verksamhet bör beaktas att regeringsformens bestämmelser om egendomsskydd inte ställer krav på ersättning vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl (2 kap. 15 § 3 st. regeringsformen).

I beredningen av detta ärende har överstelöjtnant Henrik Larsson, överstelöjtnant Anders Ahlin och major Anders Edholm deltagit.

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande chefsjurist Helene Arango Magnusson. I den slutliga handläggningen har stabschef Hampe Klein och sektionschef Annika Grahn deltagit och som föredragande försvarsjurist Helena Severin.

Helene Arango Magnusson
Stf. chefsjurist

Helena Severin
Försvarsjurist

Sändlista

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, li.remissvar@regeringskansliet.se

Som orientering

Försvarsdepartementet

Internt Försvarsmakten

FST Stöd

FST Gen

MRN